

Tenon kiinteistönomistajat
c/o Veikko Rintamäki
Liisanraitti 2
60200 SEINÄJOKI

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö MMMO23:00/2011, 30.9.2016

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE KALASTUKSESTA TENOJOEN VESISTÖSSÄ
NORJAN KANSSA TEHDYN SOPIMUKSEN HYVÄKSYMISESTÄ SEKÄ LAEIKSI
SOPIMUKSEN LAINSÄÄDÄNNÖN ALAAN KUULUVIEN MÄÄRÄYSTEN
VOIMAANSAATTAMISESTA JA SOVELTAMISESTA SEKÄ KALASTUSLAIN
MUUTTAMISESTA

LAUSUNTO

Tenon kiinteistönomistajat ry toteaa lausuntonaan seuraavan.

1. Yleistä

Tenon kiinteistönomistajat ry katsoo, että luonnos sekä siihen liittyvät ehdotukset laeiksi loukkaavat muualla kuin Tenojoen jokilaaksoissa asuvien kalastusoikeuden haltijoiden perusoikeuksia ja yhdenvertaisuutta Suomen perustuslain vastaisesti. Yhdistys ei voi hyväksyä kansalaisten perusoikeuksiin puuttumista ilman siitä maksettavaa täyttä korvausta eikä siitä syystä myöskään luonnokseen liittyvää esitystä Tenojoen kalakorvauslain kumoamisesta.

Neuvotteluvaltuuskunnan asettamiskirjeessä ilmaistaan neuvotteluille asetettavat tavoitteet: Sopimukseen tulee tehdä kalastushallinnossa tapahtuneita muutoksia vastaavat tarkistukset ja ottaa huomioon Suomen nykyisen perustuslain vaatimukset. Nykyisen sopimuksen ja säännön voimaansaattamislaisissa (1197/1989) ilmaistaan myös lainsäätäjän tahto: muiden kalastukseen oikeutettujen asema tulisi järjestää kohtuulliseksi, mikä edellyttää etenkin Tenojokilaaksojen ulkopuolella asuvien kalastusoikeuden omistajien aseman kohentamista.

Nyt voimassa olevan säännön aikana Suomessa on toteutettu perusoikeusuudistus ja uusi perustuslaki on astunut voimaan. Perusoikeusuudistuksen yhteydessä perustuslakivaliokunta otti käyttöön niin sanotun perusoikeustestin. Rajoituksia tulee arvioida perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta. Vuonna 2002 oikeusministeriö teetti perustuslakiuudistukseen liittyviä selvityksiä, joista Niina Kasurisen Selvitys Ennen 1.2.2000 säädettyjen poikkeuslakien suhde uuteen perustuslakiin ottaa kantaa Tenojokisopimuksen perustuslainvastaisuuteen. Oikeusministeriö on teettänyt myös Uuden perustuslain seurantaraportin I, Katsaus perustuslakiuudistuksen toimeenpanoon ajalta 1.3.2000–28.2.2001, jossa sivulla 25 on otsikko: Lainsäädännön tarkistaminen yhdenmukaiseksi uuden perustuslain kanssa. Tenojokisopimuksessa on kyse muun ohella lainsäädännön harmonisoinnista voimassa olevaan perustuslakiin nähden.

Myös oikeusministeriö edellytti lausunnossaan OM 135/43/2016, 17.8.2016 sopimusvelvoitteiden hyväksyttävyyden arviointia.

Luonnoksessa Hallituksen esitykseksi asuinpaikkaperiaate todetaan vieraaksi ja ongelmalliseksi Suomen kiinteistöoikeudellisen järjestelmän ja perustuslain kannalta. Vaikka ongelma tiedostetaan, asuinpaikkaperiaatetta ehdotetaan ilman päteviä perusteluita sovellettavaksi uudistettavassakin kalastussäännössä. Sitä perustellaan paikallisen väestön kalastusmahdollisuuksien turvaamisella, lohienpyyntikulttuurin säilyttämisellä ja lohikantojen suojelun kohentamisella. Perusteista puuttuu kokonaan hyväksyttävä arvio määräyksen vaikutuksesta ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien asemaan. Luonnokseen liittyvä lakiesitys paikallisuuden määräytymisestä on mielivaltaisen, eikä määrittele paikallisuutta niin tarkkarajaisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävästi, että sen perusteella voitaisiin muiden kansalaisten perusoikeuksien käyttöä rajoittaa.

Yleisesti voidaan todeta, että yhtä lailla Tenon sopimus kuin myös lausunnolla oleva luonnos ovat erittäin huonosti valmistellut. Ne eivät vastaa nykyaikaiselle lainsäädännön valmistelulle eikä lainsäädännölle edes kohtuudella vaadittavaa tasoa. Suomen kansalaisten perusoikeuksia ei ole aidosti pyritty toteuttamaan täysimääräisesti ja perusoikeuksien rajoittamisessa ei ole noudatettu suhteellisuusvaatimusta eikä rajoitusten perustelut ole yhtenäiset eikä yhdenvertaisesti kohdistettu. Niissä ei ole myöskään huomioitu meneillään olevaa yhteiskunnallista ja globaalia murrosta, jonka seurauksena ihmisten liikkuvuus ja asuinpaikan valinta sekä määrittely on tullut uuteen valoon. Tämän kehityksen seurauksena ulkopaikkakuntalaisten osuus on Tenon kalastusoikeuksien omistuksessa voimakkaasti nousemassa. Tämä olisi tullut huomioida tässä kokonaisuudessa, jonka on kerrottu muodostavan pitkäaikaisen kehityksen Tenojoen kalastuksen säätelylle.

1.1 Rajoitukset

Kalastusoikeuden rajoituksia perustellaan yhteiskunnallisella tarpeella. Toisaalta selitetään, että kalastuslupa perustuu valtiosopimukseen ja että rajajoen kalastus tulee järjestää kestävästi ja hallitusti. Julkisuudesta tiedämme, että paikalliset tahot molemmin puolin rajajokea vastustavat ulkopaikkakuntalaisten omistajien kalastusoikeutta. Epäilemme, että tällä on ollut suurempi vaikutus kalastusrajoituksiin kuin esitetyllä yhteiskunnallisella tarpeella. Perustelulta vie pohjan, kun paikkakunnalla asuviin henkilöihin ei näitä rajoituksia kohdisteta lainkaan. Kalastusoikeus on osa kiinteistöjen omaisuutta ja siihen kohdistuu erityinen suoja, jota ei tavallisella lailla voi rajoittaa.

1.2 Yhdenvertaisuus

Perustuslakivaliokunta on johtanut perustuslain yhdenvertaisuussäännöksistä vaatimukset, joiden mukaan erottelut eivät saa olla mielivaltaisia eivätkä erot saa muodostua kohtuuttomiksi (s. 101). Vakinainen asuinpaikka ei voi muodostaa perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävää perustetta rajoitusten kohdistamiseen suhteellisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesti paikkakunnan ulkopuolella asuviin henkilöihin.

Eduskunta hyväksyi uuden kalastuslain yhteydessä lausuman: Eduskunta edellyttää osakaskuntia koskevan yhteisäluelain (758/1989) muutostarpeiden arvioimista osakkaiden keskinäisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja osakaskuntatoiminnan kehittämiseksi. Eduskunnan tahdon tulisi ilmetä myös Tenojoen sopimuksessa. Luonnoksen mukaan osakaskunnan osakkaita kohdellaan eriarvoisesti riippuen osakkaan sen hetkisestä asuinpaikasta.

Luonnoksessa ehdotettu kalastusoikeuden haltijoiden eli osakaskunnan osakkaiden mielivaltaisen ja eriarvoisen kohtelu muuttuu normiksi, mihin voidaan vedota ulkopaikkakuntalaisten kiinteistön omistajien vahingoksi muissakin yhteyksissä.

Voimaansaattamislain luonnoksessa ja koko Tenon sopimuksessa loukataan myös kansalaisten yhdenvertaisuutta rajoittamalla perusoikeusjärjestelmän vastaisesti elinkeinon vapautta. Kalastusmatkailuyrityksistä on tehty paikallisten henkilöiden monopoli. Tämä estää muilta yrittäjiltä asiakkaiden kokoaikaisen soutupalvelun ja veneiden rekisteröinnin. Sen sijaan pelkällä ilmoitusmenettelyllä voi paikallinen henkilö rekisteröidä toiminimelleen jopa 15 venettä.

1.3 Kalastusoikeuden rajoittamisen todellinen vaikutus omaisuudensuojan eli perusoikeuksien kovaan ytimeen

Perusoikeuden ydinalueen koskemattomuuden vaatimuksen taustalla on ajatus, ettei perusoikeuteen voida puuttua ainakaan niin laajalti, että se kovertaa tyhjäksi perusoikeuden sisällön (Veli-Pekka Viljanen 2001. Perusoikeuksien rajoitusedellytykset. Helsinki. Werner Söderström Lakitieto Oy, Helsinki). Hallituksen esityksen sivulla 103 esitetään, että ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeuden haltijoiden asema on uudessa sopimuksessa pyritty parantamaan siten, että kalastusoikeuden (tarkoitettane perusoikeuden) ydin jäisi koskemattomaksi. Tämä toteutuisi esityksen mukaan siten, että heillä olisi mahdollisuus lunastaa kalastuslupa erityisestä kiintiöstä.

Voimaansaattamislain luonnoksen 12 § käsittelee erityistä kalastuslupakiintiötä. Esityksestä puuttuu kokonaan laskelmat rajoitusten todellisesta vaikutuksesta kiinteistönomistajien kalastusmahdollisuuksiin. Nykyisen säännön on perustuslakivaliokunnassakin todettu johtavan omistamisen merkityksettömyyteen. Luonnoksen mukainen järjestely johtaa samaan lopputulokseen. Kiinteistönomistajan kannalta kalastusoikeus on lähes merkityksetön, vaikka hän voisi lunastaa yhden (1) vuorokauden kalastusluvan Tenojokeen – se ei liene riittävä syy edes matkustaa Utsjoen asunnolle käymään.

Alle 0,5 osakkuusluvun tilat menettävät kalastusoikeutensa kokonaan. Tilat on kuitenkin hankittu pääasiassa lohien kalastusta varten ja ovat usein rakennettuja. Kukaan ei voi osoittaa, että tällaisten tilojen omistamiseen liittyisi keinottelun piirteitä. Rajoitus on perustuslain turvaaman omaisuudensuojan vastaista ja puuttumista perusoikeuksien ytimeen. Tällaisia tiloja arvioidaan esityksen mukaan olevan noin sata kappaletta. Paikkakunnalla asuvat saman kokoisten kalastusoikeudellisten tilojen omistajat saavat ostaa koko kalastuskauten kattavan luvan. Yhdenvertaisuus ei toteudu.

Kiinteistörekistereiden otteista on helposti pääteltävissä, että useat sadat ulkopaikkakuntalaisten omistamista tiloista ovat niin pieniä (pinta-ala n. 0,2 ha – n. 2,0 ha joiden osaluku 0,5 – 10,99), että niiden vapakalastusoikeus riittäisi luonnoksen mukaan vain yhteen vuorokauteen kalastuskauten aikana. Luonnoksessa ei ole esitetty laskelmaa, millaiseen kalastuslupamäärään esitetyt ehdot johtaisivat eikä muutoinkaan ole rehellisesti kerrottu sääntelyn vaikutusta ulkopaikkakuntalaisiin kalastusoikeuden omistajiin. Eduskunta, perustuslakivaliokunta sekä valtiosääntö- ja muut asiantuntijat tarvitsevat tämän tiedon arvioidakseen esityksen perustuslainmukaisuutta. Kynnysarvon vaihtelulla ei ole minkäänlaista merkitystä näiden pienten tilojen kalastusoikeuden määrään.

On ristiriitaista ja täysin yhdenvertaisuusvaatimuksen vastaista, että samankokoisten osakastilojen omistajia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa perusteella.

Kiinnitämme huomiota myös jakamattomien tilojen kalastusoikeuksiin. Luonnoksen mukaan ne omistavat n. 30 % kalastusoikeuksista (sivu 6). Useimmiten niiden omistajia asuu sekä Utsjoella että muilla paikkakunnilla. Tällaiset tilat saisivat esitetyllä laskentakaavalla suhteettoman suuren osan ulkopaikkakuntalaisille esitetystä kalastusoikeudesta, vaikka osa omistajista voisi kalastaa paikkakuntalaisen statuksella. Esitämme oikeudenmukaisuuden vuoksi, että näiden tilojen

kalastuskiintiö voisi olla korkeintaan sillä tasolla, jonka määrittelee ulkopaikkakunnilla asuvien omistajien omistusosuus.

Tulee myös huomioida, että ulkopaikkakuntalaisille kalastusoikeuden omistajille säädetty osuus matkailukalastajien kiintiöstä johtaa todennäköisesti siihen, että heidän mahdollisen loman ajankohtana kiintiö on myyty täyteen, eikä kalastuslupia voi lunastaa ja käyttää lainkaan. Tämä johtaa muualla asuvien kalastuksen omistuksen merkityksettömyyteen ja osoittaa osaltaan esitetyn järjestelmän olevan perusoikeusjärjestelmän kannalta toimimaton.

Ulkopaikkakuntalaisille kiinteistönomistajille luonnos tarjoaa vain näennäisiä oikeuksia. Yhden tai vain muutaman vuorokauden viehekalastusajan saavien useiden satojen omistajien omaisuudella ei edelleenkään ole merkitystä. Perusoikeuksien ytimeen kajotaan niin laajasti ja kestäättömin perustein, että välttämättä näin ei poikkeuslaillakaan voitaisi säätää. Ellei luonnosta hallituksen esitykseksi muuteta ja perusteluita täydennetä vaikutusarvioin, on ulkopuolisen asiantuntijan mahdotonta arvioida, mihin sen toimeenpano johtaisi.

1.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Lakiluonnoksessa ehdotettujen säädösten yhteiskunnalliset vaikutukset on arvioitu puutteellisesti. On kokonaan jäänyt analysoimatta, miten yhdenvertaisuuden puuttuminen tilanomistajien kesken vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Se jakaa omistajat ”paikallisiin” ja ”turisteihin” ja luo vihan sekä eriarvoisuuden ilmapiiriä. Se on omiaan rikkomaan Utsjoen yhteiskuntarakennetta erittäin vaarallisella tavalla.

Osakaskunnat ovat toimineet jo pitkään Utsjoella. Tenon sivuvesien kalastus perustuu täysin kansalliseen lainsäädäntöön ja kaikilla tiloilla on osakaskunnissa yhtäläiset oikeudet. Tenojoen pääuoman vesialueessa on tarkkaan määrätty osakaskuntien rajat ja kiinteiden pyydysten käyttö perustuu myös osakaskuntien määrittämiin pyydysyksikkömääriin.

Uudessa sopimuksessa vapakalastus Tenojoen pääuomassa poikkeaa täysin kansallisesta lainsäädännöstä. Syytä ei ole perusteltu. Suomen valtio omistaa alle 20% Tenon pääuoman vesioikeuksista (joidenkin lähteiden mukaan n. 5%), mutta on ottanut määrätäkseen Tenon kalastuksesta ilman asianmukaisia perusteluita. Samoin kaikki Tenon vavalla ja vieheellä tapahtuvan kalastuksen oikeudet on takavarikoitu yksityisten vesialueen omistajilta Suomen valtiolle ilman hyväksyttävää perustetta.

Poikkeuslakina 1989 säädetty, Tenon nyt voimassa oleva, kalastussopimus on johtamassa miljoonakorvauksiin kalastusoikeuden omistajille. Sopimuksen vahvistamisen jälkeen säädetty Tenon kalakorvauslain täytäntöönpano on edelleen, kohta 30 vuoden jälkeen, tekemättä – yhtään korvausta ei ole omaisuutemme muuttumisesta merkityksettömäksi valtio vielä maksanut.

Tässä luonnoksessa esitetyllä kalakorvauslain kumoamisella olisi merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus. Siten poistettaisiin nekin oikeudet, joita laki on mahdollistanut vahinkoa kärsineille, muualla asuville tilan omistajille kymmenien vuosien ajalta. Lisäksi luonnoksessa esitetään, ettei uuden Tenon sopimuksen aiheuttamia menetyksiä enää korvattaisi vahingon kärsineille. Ministeriön ja sen virkamiesten tulisi laatia sopimukset Suomen lakeja kunnioittaen. Mikään osapuoli ei saa menettää laillisia oikeuksiaan siten, että korvattavaa kertyisi lisää. Luonnoksen tekstiä tulisi muuttaa niin, että korvauslakia käsittelevä kohta poistetaan kokonaan. Lakia ei muutenkaan käytettäisi, mikäli sopimus turvaisi kansalaisten perusoikeudet. Esitys lain kumoamisesta osoittaa, että lain laatijakin pelkää korvausvastuun jatkuvan.

1.5 Yhteenveto

Vastoin luonnoksen laatijoiden perustelua kiinteistönomistajien ja saamelaisten perusoikeudet eivät ole ristiriidassa vaan molemmat voidaan toteuttaa. Luonnonsuojelu ja tässä tarkemmin lohen suojelu ovat yhteiskunnallisesti sellaisia seikkoja joiden perusteella kaikkia oikeuksia voidaan yhdenvertaisesti rajoittaa – myös saamelaisten perustuslain 18§ perustuvia oikeuksia. Ne voidaan lukea samaan omaisuudensuojaan kuin kiinteistöjen kalastusoikeudet ja kuuluvat siten samaan perusoikeuksien kovaan ytimeen, jota tavallisella lailla ei voi rajoittaa.

Paikkakunnalla asuvien kalastus on selkeästi halvempaa, ei perustu kiintiöihin, eikä tilan oikeuksien määrällä ole merkitystä vavalla ja vieheellä kalastettaessa. Omistajien määrällä ei ole paikkakuntalaisten tilojen kalastusoikeuteen merkitystä, vaan kaikki saavat lunastaa koko kauden (n.70 vuorokautta) kalastusluvan. Näin ollen muualla asuviin kalastusoikeuden omistajiin kohdistetut, muita ankarammat rajoitukset on luettava syrjinnäksi.

Emme voi hyväksyä toimivallan siirtämistä luonnokseen liittyvän lakiesityksen mukaisesti viranomaistahon ulkopuoliselle toimijalle. Kalastussäännön yksityiskohtien määräykset liittyvät niin vahvasti eri kalastajatahojen omaisuudensuojaan, ettei niiden muutoksia voi tehdä ilman virkavastuun tuomia velvoitteita.

Muulla asuville myytävien lupien sisältö ja lupien määräytyminen, esimerkiksi useampia tiloja omistavien kohdalla, ovat kokonaan määrittelemättä. Jakamattomien pesien ja yhteisomistuksessa olevien tilojen käsittely – vievätkö lupia ulkopaikkakuntalaisten kiintiöstä ja miten käsitellään ne pesien osakkaat, jotka asuvat paikkakunnalla. Lupien hankintatilanteessa omistusoikeuden toteaminen ja lupien varaaminen ennalta ovat kokonaan käsittelemättä. Lausunnolla oleva luonnos ja uusi Tenon sopimus tuovat enemmän ongelmia ja kysymyksiä, kuin ratkaisuja ja vastauksia.

Vaadimme koko sopimuksen ja voimaansaattamislain hylkäämistä ja uuden valmistelun käynnistämistä sellaiselta pohjalta, jossa kunnioitetaan Suomen oikeusperiaatteita.

Siltä varalta, että Tenon sopimuksen hyväksymisprosessi jatkuu, olemme seuraavassa luvussa esittäneet yhdistyksemme vaatimuksia yksityiskohtaisemmin luonnoksen muuttamiseksi ja täydentämiseksi.

2. Yksityiskohtaiset kommenttimme luonnoksesta

A) Sivun 7. ylälaite: Norjassa voi kalastaa Tenolain 4§ ... *Ministeriö voi antaa säännöksiä muiden henkilöiden pääsystä kalastamaan!* Lainsäädännön yhteydessä ei ole kerrottu Norjan kalastukseen oikeutettujen määrää kalastajaryhmittäin. Lisäksi tulisi tuoda esiin se määrä, minkä ministeriö Norjassa voi omilla säännöksillään lisätä. Matkailulupien määrä on kerrottu.

B) Sivun 10. Tenon kalakorvauslaki: Luonnoksesta ei käy esiin tässä kohtaa, mikä on ollut alkuperäisenä syynä Tenon kalakorvauslain säätämiseksi. Tässä kohden annetaan virheellisesti tietoa, että kalakorvauslaki olisi säädetty paikallisten asukkaiden saalismenetysten johdosta. Lain juuret ovat ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeuden muuttuessa säännön (Sops 94/95) myötä merkityksettömiksi.

4. kappaleessa tulee käydä ilmi, että ~~luonastustoimitus~~ korvaustoimitus on viivästynyt jo 28 vuotta.

C) Sivu 30. Nykytilan arviointi: Tulee tuoda esiin, että vuonna 2002 oikeusministeriö teetti perustuslakiuudistukseen liittyviä selvityksiä, joista Niina Kasurisen Selvitys Ennen 1.2.2000 säädettyjen poikkeuslakien suhde uuteen perustuslakiin ottaa kantaa Tenojokisopimuksen perustuslainvastaisuuteen. Oikeusministeriö on teettänyt myös Uuden perustuslain seurantaraportin I, Katsaus perustuslakiuudistuksen toimeenpanoon ajalta 1.3.2000–28.2.2001, jossa sivulla 25 on otsikko: Lainsäädännön tarkistaminen yhdenmukaiseksi uuden perustuslain kanssa. Tenon sopimuksessa on kyse muun ohella lainsäädännön harmonisoinnista voimassa olevaan perustuslakiin nähden. Uudistusten jälkeen Tenon sopimusta ei ole muutettu Suomen lainsäädännön mukaiseksi.

D) Sivu 32. Tavoitteet: Tulee lisätä valtioneuvoston asettamiskirjeessä esitetty tavoite: uuden sopimuksen saattaminen Suomen uudistetun perustuslain ja perusoikeusjärjestelmän mukaiseksi.

E) Sivu 33. Keskeiset ehdotukset: Paikallisuusperiaatetta perustellaan lohenpyyntikulttuurin säilymisellä ja lohikantojen suojelemisella. Tulisi pohtia, onko matkailukalastajille myytävät n. 7000 lupaa lohensuojelun ja lohenpyyntikulttuurin säilymisen kannalta parempi vaihtoehto, kun kiinteistönomistajien omaisuuden suojan toteuttaminen. Yhdenvertaisuuden ja omaisuuden suojan ohittaminen on jäänyt vaille huomiota. Ulkopaikkakuntalaisten aseman parantamiseen on osoitettu Suomelle kuuluvia matkailulupia. Tässä tulee mainita, ettei muualla asuvien kalastusoikeuden omistajien asema luonnoksessa vastaa lähimainkaan heidän omistussuuttaan Tenon vesialueesta, eikä sopimuksessa tai voimaansaattamislaissa ole huomioitu muualla asuvien kalastusoikeuden omistajien omistussuuden voimakasta lisääntymistä eikä sen vaikutusta lupamääriin.

F) Sivu 35. Yhteiskunnalliset vaikutukset. On kokonaan jäänyt analysoimatta, miten yhdenvertaisuuden puuttuminen tilanomistajien kesken vaikuttaa yhteiskunnallisesti jakaen omistajat ”paikallisiin” ja ”turisteihin”. Tämä luo vihan ja eriarvoisuuden ilmapiiriä ja on omiaan rikkomaan Utsjoen yhteiskuntarakennetta erittäin vaarallisella tavalla.

G) Sivu 39. 1. kappale. ...kalastusoikeuksien omistajille, Ely-keskuksen raportin mukaan Utsjoen 80 suurimmalle yksityiselle, 313 761 euroa. Näistä saamelaisten v. 2000 päivälehden antaman arvion mukaan 30 % on peräisin alueen ulkopaikkakuntalaisilta kiinteistönomistajilta. Arvioitu tulonsiirto muualla asuvilta kiinteistönomistajilta nousee koko nykyisen sopimuksen ajalta joka tapauksessa nykyrahaan muutettuna yli 2 miljoonan euron ja on siten erittäin merkittävä menoerä muualla asuville omistamansa vesialueen käyttämisestä.

H) Sivu 46. Osapuolet tunnustavat saamelaisten alkuperäisoikeudet ja paikallisväestön oikeudet sekä muiden kalastusoikeuden haltijoiden oikeudet. Tässä tulisi mainita selkeästi kiinteistönomistajien vesialueen omistukseen perustuvat oikeudet.

I) Sivu 60. Ulkopaikkakuntalaisille varattavaa kiintiötä perustellaan välttämättömänä, jotta kalastusrajoitukset eivät muodostuisi kohtuuttomiksi tämän omistajaryhmän kannalta. Samassa kohdassa todetaan, että ko. kiintiötä koskeviin lupiin saatiin neuvoteltua muutoinkin paremmat ehdot verrattuna kalastusoikeutta vailla kalastavien lupaehtoihin. Tässä mainitut kohdat tulee muotoilla uudelleen, koska ovat harhaanjohtavia ja tässä muualla asuvia kiinteistönomistajia verrataan kalastusoikeudettomiin matkailijoihin. Kiintiö ei sinänsä takaa sitä, että luvan voisi ostaa silloin, kun mahdollisuus muutoin kalastukseen ulkopaikkakuntalaisella olisi. Ero oikeuksissa paikalliseen verrokkiryhmään on kohtuuttoman suuri.

J) Sivu 62. Kalastusaika muualla asuvilla kiinteistönomistajilla päättyy 10 päivää aikaisemmin kuin paikkakuntalaisten. Jatkamista elokuun 20 päivään ei nähty perusteltuna. Tässäkin muualla asuvat on asetettu eriarvoiseen asemaan.

K) Sivu 65. Madekoukun käyttörajoitusta ei ole perusteltu.

L) Sivu 60. Ulkopaikkakunnilla asuvien ”kiintiölupien ” yksityiskohtaiset oikeudet? Niiden tulee olla samat kuin paikallisilla kalastajilla. Vieras voi olla mukana, siirto-oikeus, vuokraoikeus, puolisoluvan käyttömahdollisuus, jne.

M) Sivu 60. Tulee mainita, että poolijako ja ajallinen kiintiö koskevat ulkopaikkakuntalaisia kiinteistönomistajia, mutta paikallisia kalastajia ei lainkaan.

N) Sivu 78. Lakiehdotusten perustelut: Kalastuslupien hinnat, muualla asuvien (€/vrk) /paikkakuntalaisten lupien hinnat. Kustannuksia tulee lisää, kun kalastajat joutuvat lunastamaan esimerkiksi kiinteistörekisteriotteen (nyt 18 €) osoittaakseen omistuksensa. Luvanmyyjä voisi tarkistaa omistuksen. Lisäksi kiinteistöjen osuudet voidaan laskea valmiiksi. Vain omistajan tiedot tarvitsevat tarkistuksen luvanmyyjän rekisteristä.

O) Sivu 85. Kiinteistöt, joilla on kalastusoikeus tulisi saada minimissään 5 vuorokautta kalastusoikeutta, jolloin omaisuuden järkevä käyttö olisi jotenkin perusteltavissa. Tämän peruskiintiön lisäksi tulisi ehdotetulla lailla lisävuorokausia osakkuusluvun perusteella. Muualla asuvien kiintiötä olisi korotettava. Paras ratkaisu olisi uusi valmistelu ja kaikkien kiinteistönomistajien yhdenvertainen kohtelu – asuinpaikasta riippumatta.

Miten suoritetaan ulkopaikkakuntalaisen henkilön kiinteistöjen oikeuksien yhdistäminen, jos omistajalla on esimerkiksi kaksi tilaa, joilla kummallakin osakkuusluku on 0,3 ($2 \times 0,3 = 0,6$) kumpikaan tila ei ole oikeutettu kalastuslupaan eikä veneeseen, mutta niillä on sama omistaja.

Jos puoliset tai muu ryhmä omistaa tilan erillisin osuuksin, voiko ryhmä keskenään päättää, kuka kulloinkin kiinteistön oikeuksia saa käyttää.

Voimaansaattamislakiin tulee kirjata selkeästi perustelut sille, että ulkopaikkakuntalaisten luvulle on säädetty maksimi, ettei lupamäärää viranomaiset voi harkintansa mukaan pienentää. Ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien omaisuuden käyttöä suojaavat perusoikeudet, joiden rajoittamiselle vaaditaan erikseen määritellyt perusteet.

Toimiiko puolisolupa ulkopaikkakuntalaisten ”kiintiöluvan” kanssa?

Luvan ostajan tarve osoittaa kiinteistönsä oikeudet? Viranomaisella / luvan myyjällä oltava ajankohtainen tieto ja välineet omistuksen toteutukseksi.

P) Sivu 86. Ulkopaikkakuntalaisille kiinteistönomistajille tulee taata etuosto-oikeus myös matkailukalastajien lupiin verrattuna kalastusmatkailijoihin. Lupamäärän pienuuden takia etuoikeus lisälupien ostoon lisää kiinteistön järkevän käytön mahdollisuutta.

Miten kalastusoikeudellinen voi saada tiedon, voiko saapua mökille kalastamaan eli saako kiintiöstä lupia omalle alueelle sellaisena aikana, kun voi käynnin toteuttaa.

Ajallinen ja paikallinen kiintiö jättää todennäköisesti suuren osan kalastukseen oikeutetuista ulkopaikkakuntalaisista ilman kalastuslupaa. Heiltä menee se pienikin omaisuus merkityksettömäksi, jos lupaa ei ole mahdollista kiintiöstä saada.

Mitä tapahtuu lunastamattomille ulkopaikkakuntalaisten kiintiöluville? Jääkö muiden ulkopaikkakuntalaisten käytettäväksi, säästykö muulle ajanjaksolle vai myydäänkö matkailukalastajille.

Ulkopaikkakuntalaisten kiinteiden pyydysten käyttökielto leikkaa omistuksen merkitystä n70%, mutta aina vähintään 50%. Tilastojen mukaan kiinteillä pyydyksillä on saalis ollut yhtä suuri, kuin n. 34 000 onkimisvuorokaudella, tästä voidaan laskea mikä osuus ulkopaikkakuntalaisten 3800 lupavuorokaudella onkimiseen merkitsisi tilanteessa, että hekin voisivat käyttää kiinteitä pyydyksiä.

Ulkopaikkakuntalaisten vierailut Utsjoella tulevat vähentymään ja Utsjoen yrittäjien tulot samassa suhteessa, jos lupamäärät jäävät pieneksi eikä lupien saantia voida taata.

Q) Sivun 87. Veneen rekisteröinti kalastustarkoitukseen tulisi olla kaikilla kiinteistöillä.

R) Sivun 89. 3. kappale – on perusteltu valtion korvausvelvollisuuden poistamista säännön aiheuttamille rajoituksille. Siihen tulee lisätä, että muualla asuville kalastusoikeuden omistajille saattaa tulla säädettäväksi korvaus omaisuuden suojan piiriin luettavan kalastusoikeuden loukkauksesta Tenon uudessa sopimuksessa.

S) Sivun 99. ”Eryityisesti on syytä kiinnittää huomiota siihen, ovatko rajoitukset välttämättömiä tavoitteiden saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnalliseen intressin painoarvoon ...sääntelyn antaminen edellyttää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävien perusteiden esittämistä”.

Sivulla on painotettu saamelaisten perustuslain 18§ mukaisia oikeuksia ja todetaan, että heidän perinteisen kalastusoikeuden vähintään nautintaperusteisiin oikeuksiin rinnastettavan oikeuden kalastaa olevan omaisuuden suojaan piiriin kuuluva varallisuusarvoinen etu. Tähän kohtaan perustuen saamelaisten kalastusoikeutta tulisi käsitellä yhdenvertaisesti kiinteistönomistajan omaisuuteen luettavan kalastusoikeuden kanssa. Näin ei koko Tenon sopimuksessa kuitenkaan ole menetelty. Eikä näin verrattuja oikeuksia ole myöskään yhdenvertaisesti rajoitettu, vaan varsinkin ulkopaikkakuntalaisten omaisuuden suojaan kuuluvaa kalastusoikeutta on käsitelty tässä suhteessa selkeän syrjivästi.

T) Sivun 100. Ensimmäisessä kappaleessa perustellaan, että kalastuslupajärjestelmä takaisi samanlaisen käsittelyn molemmilla puolilla jokea. Kuitenkin kiinteiden pyydysten käyttöoikeus on vain oman valtakunnan puolella ja perustuu täysin kansalliseen säätelyyn. Tämä ei anna perustetta muualla asuvien kiinteiden pyydysten käyttökieltoon.

U) Sivun 104. Emme hyväksy luvanmyynnin tai muidenkaan virkavastuulla tehtävien toimintojen luovuttamista kalastusalueille, koska se vaarantaa perusoikeuksiemme ja oikeusturvamme toteutumisen perustuslain vastaisesti.

Seinäjoella 21.10.2016

Veikko Rintamäki

Tenon kiinteistönomistajat ry